

AUTORSKE LICENCE CREATIVE COMMONS

Marija Purgar, prof. hrv. jez. i dipl. knjiž.
OS „Grigor Vitez”, Osijek

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom [Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Sadržaj webinara

- autorsko pravo kao pravo autora na njihovim djelima iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja
- izvorno autorsko djelo
- osnovne aktivnosti nevladine organizacije Creative Commons
- šest osnovnih licenci Creative Commons
- kako odabrati odgovarajuću Creative Commons licencu pomoću interaktivne stranice na hrvatskom jeziku Creative Commons Hrvatska
- kako pronaći digitalne materijale koji se mogu koristiti u učenju i poučavanju putem Creative Commons portala za pretraživanje, tražilice Google Slike, tražilice YouTube

Autorsko pravo

- autor stječe autorsko pravo samim činom stvaranja djela i nije potreban formalan postupak registracije autorskog djela
- što se tiče ovlaštenja koja autoru pripadaju na temelju njegova autorskog prava zakonodavac ih dijeli na:
  1. **autorska imovinska prava** - isključiva prava autora na korištenje autorskog djela (može spriječiti druge da se služe ili mijenjaju njegovo djelo bez dopuštenja te može ustupiti pravo korištenja autorskog djela drugima s ili bez naknade)
  2. **autorska moralna (osobna) prava** - pravo autora da bude priznat kao tvorac svojeg djela (treba *uvijek* biti naveden kao autor djela bez obzira je li ustupio prva drugima s ili bez naknade). Podrazumijeva obaveznost navođenja autora i citiranja kada npr. nastavnik/učenik koristi u nastavnim materijalima tuđa autorska djela poput slika, skica, animacija, grafikona i sl.

Izvorno autorsko djelo

- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, (NN 96/18)
- originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualan karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu (čl. 5)
- ideje, postupci ili metode rada nisu zaštićeni autorskim pravom.
- autorsko pravo je kao cjelina neotuđivo, neprenosivo i osobno
- nakon smrti autora prelazi na nasljednike
- autorsko pravo traje za života autora (i koautora) te 70 godina nakon smrti autora odnosno od smrti koautora koji je najdulje živio

Mnoštvo sadržaja na Internetu

U doba Interneta, u kojem neprestano preuzimamo i dijelimo digitalne materijale, zakoni koji reguliraju autorska prava i prava korištenja značajno dobivaju na važnosti.

Čemu služe licence?

- **licenca ili licencija** (lat. licentia: sloboda, dozvola) - pravo koje ovlašćuje svojega nositelja na iskorištavanje objekata prava intelektualnoga vlasništva
- unose ravnotežu unutar tradicionalnog okvira autorskog prava gdje su "sva prava pridržana"
- nude jednostavan način kako dopustiti korištenje svog djela izvan tih ograničenja (od pojedinačnog autora do velikih kompanija i institucija)
- ogromno blago digitalnih zajedničkih dobara
- sadržaji koje se slobodno može umnožavati, distribuirati, remiksirati i preradivati unutar granica autorskog i srodnih prava

Creative Commons

- nevladina organizacija koja se bavi se pravnim izazovima vezanim s dijeljenjem digitalnih materijala
- odnose se na sve intelektualno vlasništvo, no prvenstveno na autorsko pravo i srodna prava
- licence Creative Commons primjenjuju se u svim područjima, a posebno u kontekstu osnovnog, srednjeg i visokog školstva te znanstvenim krugovima
- osnovao Lawrence Lessig 2001. godine
- jedan od predvodnika pokreta copyleft, koji tradicionalnu poruku o autorskom pravu Sva prava zadržana (All rights reserved) zamjenjuje porukom Neka prava zadržana (Some rights reserved)

Licence Creative Commons

- autorska prava na sve tekstove, e-knjige, e-članke, tutorijale, postove zajamčena su Zakonom o autorskim i srodnim pravima čak i ako nisu označena © Copyright oznakom (All rights reserved)
- velik broj digitalnih materijala na Internetu ne nose vidljivu oznaku licenciranja
- ako licenca digitalnih materijala nije jasno označena, tada se smatra da su sadržaji u potpunosti zaštićeni zakonom o autorskom pravu (All rights reserved).
- (c) Copyleft – javna slobodna prava uporabe, svi mogu preuzeti, koristiti i oblikovati tuđe djelo pod uvjetom da svi promijenjeni radovi moraju korisnicima ponuditi iste slobode, licencu koja nudi ista prava kao originalno djelo
- CC licence nalaze se između ova dva prava
- oznake licenci Creative Commons definiraju pod kojim uvjetima i kako je dozvoljeno koristiti licencirano djelo putem Interneta, ali i djela na bilo kojem nosaču informacija (papirnati ili digitalni zapis bilo koje vrste)
- licencu Creative Commons svom djelu može dodijeliti i njome ga označiti autor djela, čime dopušta drugima korištenje svog djela bez autorske naknade pod uvjetima koji ovise o odabranoj varijanti licence CC

Autorske licence Creative Commons

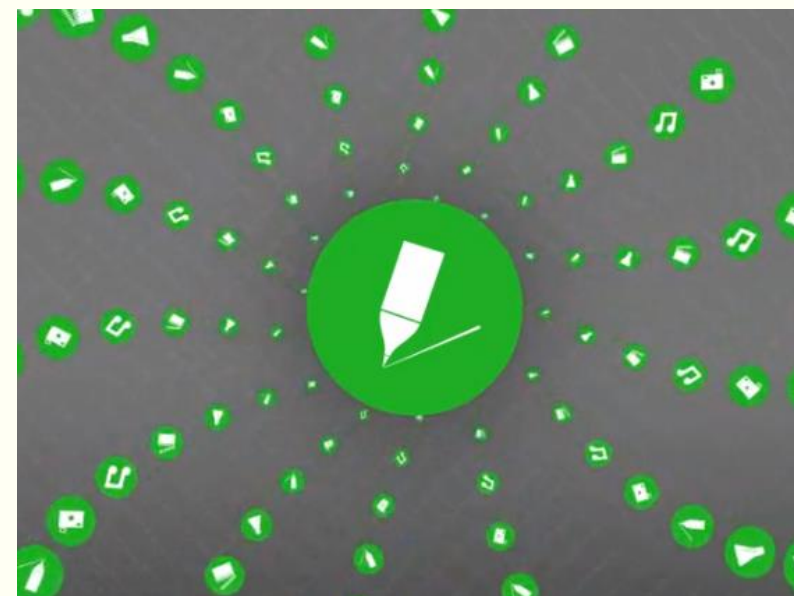

Svrha:

- **autori** pokazuju drugima na jednostavan način da smiju koristiti njihovo autorsko djelo (fotografiju, dokument, glazbeni zapis i dr.) i pod kojim uvjetima
- **korisnici** su sigurni u legalnu upotrebu bez dodatnih pitanja ili dopuštenja autora ili vlasnika autorskih prava
- stvaranje globalne zajednice znanja

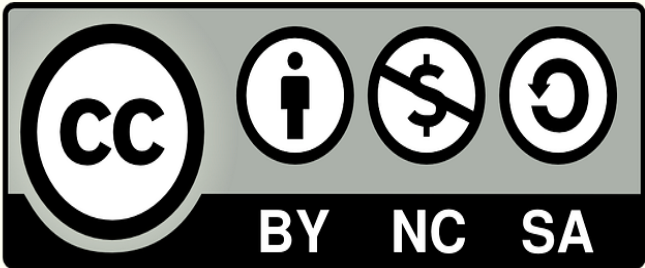
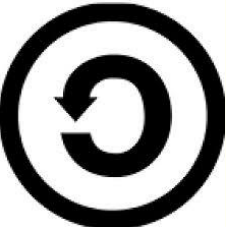
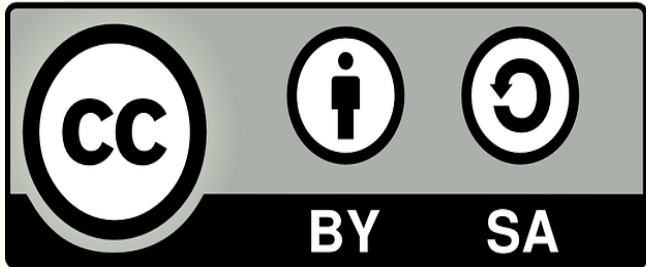
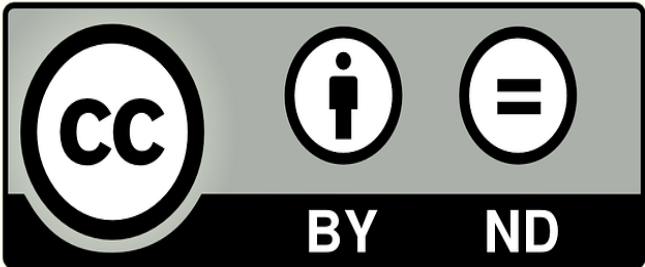

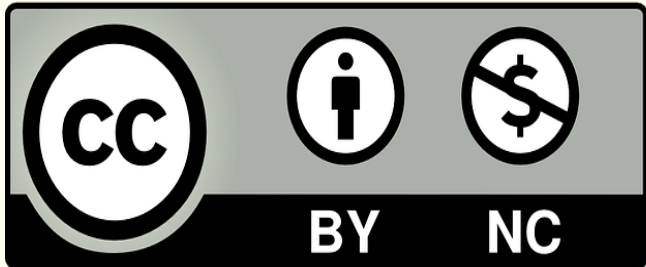
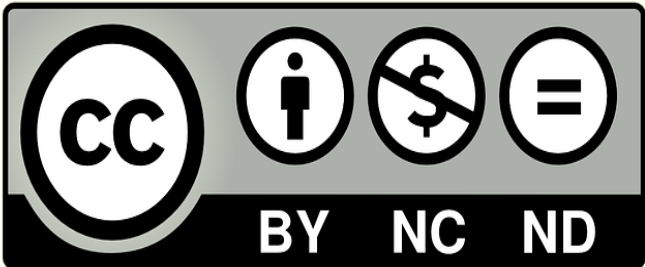
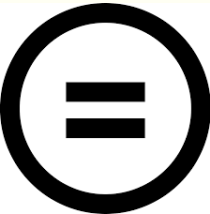

Creative Commons =
zajedničko kreativno dobro

4 oznake (ikone) i 6 kombinacija tih oznaka

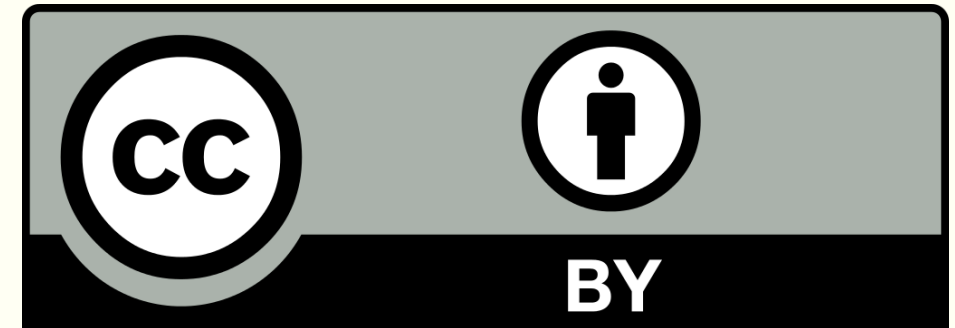

	Imenovanje BY		
	Dijeli pod istim uvjetima SA		
	Nekomercijalno NC		
	Bez prerade ND		

1. Licenca

Imenovanje 4.0 međunarodna – Attribution (CC BY /4.0)

- glavni uvjet dodan svim licencama
- izvorno djelo smije se kopirati, dijeliti, mijenjati, prilagođavati i prerađivati u bilo kojem mediju ili formatu
- omogućuje i komercijalnu upotrebu (najotvorenija)
- **uvjet** – navesti autora, poveznicu na izvornu adresu i licencu te označiti promjene
- nije potreban naslov djela

2. Imenovanje - Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna (CC BY - SA /4.0)

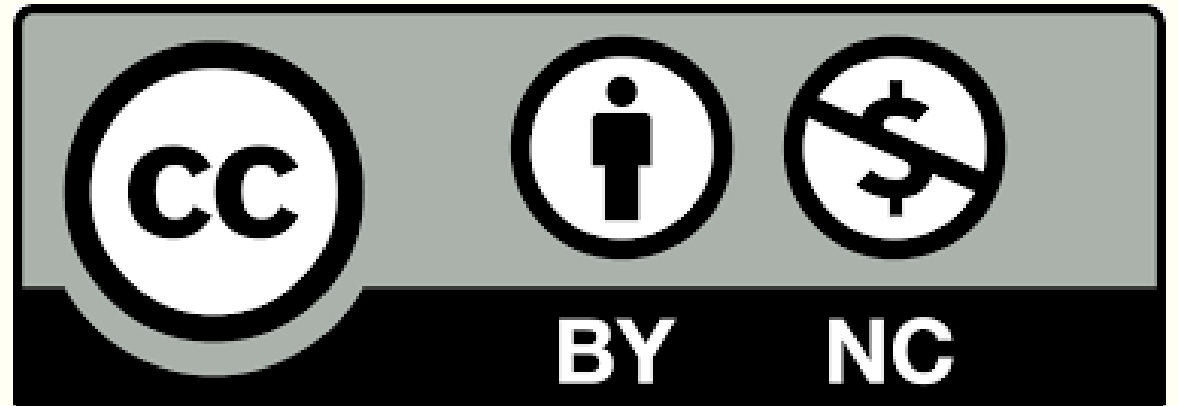
- dopušta uporabu, umnažanje, izmjenu i preradu izvornog djela u bilo kojem mediju ili formatu
- čak i u komercijalne svrhe
- Često se uspoređuje s copyleft licencama slobodnog softvera i softvera otvorena koda
- uvjeti:
  - obavezno navođenje autora, uvrstiti link na licencu i naznačiti eventualne izmjene
  - djelo se mora dijeliti pod istim uvjetima, pod istom licencom (Share Alike) – npr. Wikipedija

3. Imenovanje-Nekomercijalno 4.0 međunarodna (CC BY-NC 4.0)

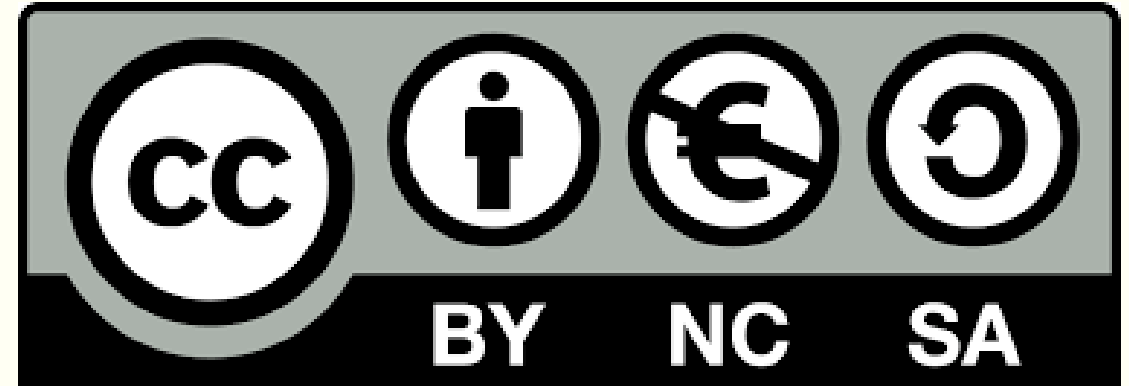
- dopušta upotrebu, izmjenu i preradu djela u bilo kojem mediju i formatu u nekomercijalne svrhe
- Uvjeti:
  - obvezno navođenje autora izvornog djela, uvrstiti link na licencu i naznačiti eventualne izmjene
  - samo u nekomercijalne svrhe (Non Commercial)
- prerađeno djelo ne mora biti licencirano pod istim uvjetima kao izvorno

4. Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna (CC BY-NC-SA 4.0)

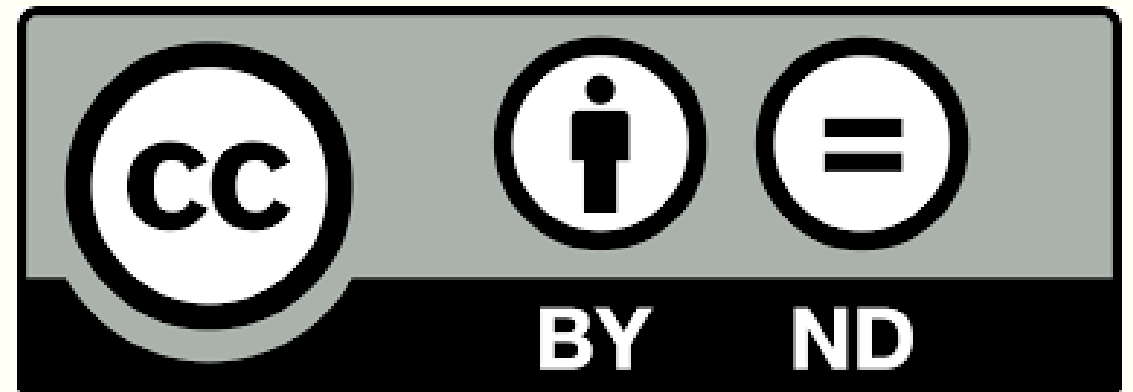
- dopušta korištenje, kopiranje, izmjenu i preradu djela u bilo kojem mediju ili formatu
- Uvjeti:
  - navesti autora izvornog djela, uvrstiti link na licencu i naznačiti eventualne izmjene
  - u nekomercijalne svrhe (Non Commercial)
  - djelo se mora licencirati pod istim uvjetima (ako mijenjate ili prerađujete materijal, prerade se moraju dijeliti pod istom licencom pod kojom je bio izvornik (Share Alike)

5. Imenovanje-Bez prerada 4.0 međunarodna (CC BY-ND 4.0)

- licenca dopušta preuzimanje i dijeljenje djela sve dok je cjelovito i u neizmijenjenom obliku
- i u komercijalne svrhe
- Uvjet:
  - obavezno navesti autora, uvrstiti link na licencu i naznačiti eventualne izmjene
  - djelo se ne smije dijeliti u promijenjenom ili prerađenom obliku (No Derivatives)

6. Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna (CC BY-NC-ND 4.0)

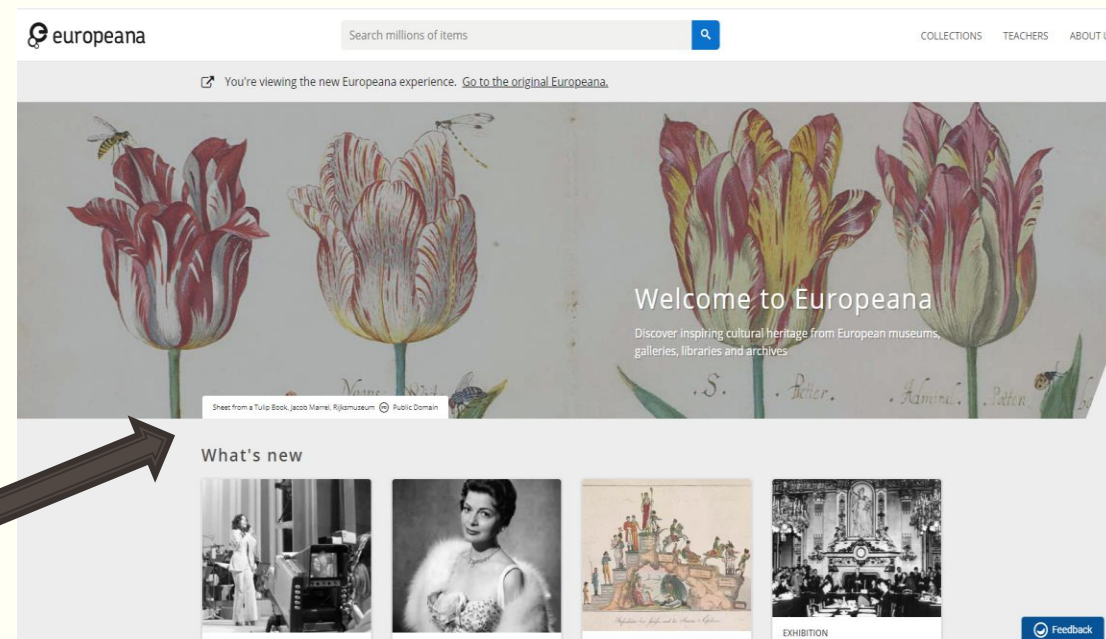

- najrestriktivnija od šest osnovnih licenci
- dopušta preuzimanje , umnažanje i dijeljenje djela
- Uvjeti:
  - navesti autora izvornog djela, uvrstiti link na licencu i naznačiti eventualne izmjene
  - koristiti samo u nekomercijalne svrhe (Non Commercial)
  - djelo se ne smije mijenjati ni prerađivati ni dijeliti taj prerađeni materijal (No Derivatives)

Licenca Javno dobro CC0

- slobodna ili javna uporaba djela ili javno vlasništvo
- dopušta uporabu, dijeljenje i preradu djela
- bez uvjeta navođenja autora
- i u komercijalne svrhe
- nitko nema pravo na određeno djelo i svi su slobodni raditi s njim što žele
- npr. možete preuzeti sliku iz javne domene, modificirati je i zatim podijeliti pod vlastitom restriktivnom licencom (razlika od copylefta)
- koristi ga baza podataka [Europeana](https://www.europeana.eu/)

Označavanje svojih djela licencom CC

creative commons

Podijelite svoj rad Upotrijebite & remix

Creative Commons > Podijelite svoj rad

Podijelite svoj rad

Koristite alate Creative Commons da biste lakše dijelili svoj posao. Naše besplatne autorske licence za jednostavno korištenje nude [jednostavan, standardizirani način davanja vašeg odobrenja za dijeljenje i korištenje vašeg kreativnog rada](#) - pod uvjetima po vašem izboru. Jednu od naših licenci možete usvojiti [dijeljenjem na platformi](#) ili odabirom licence u nastavku.

Odaberite licencu

Ovaj vam odabir pomaže u nekoliko jednostavnih koraka da odredite koja licenca Creative Commons je prava za vas. Ako ste novi u Creative Commonsu, možda biste trebali pročitati [razmatranja o licenciranju](#) prije nego što [započnete](#).

Choose Features → Optional Info → Get License

Započnite

- autor izvornog djela koji želi podijeliti svoje djelo sam odabire licencu na stranici Creative Commons i dodaje svojem djelu
- <https://creativecommons.org/>
- nakon odgovora na par jednostavnih pitanja, stranica daje najpovoljniju licencu za licenciranje digitalnog nastavnog sadržaja
- obavijest o odabranoj licenci autor prilaže uz svoje djelo (PP, poster, internetsku stranicu, u impresum knjige, audiovideo zapis i dr.)

Help us build a vibrant, collaborative global commons

 [Donate Now](#)

Creative Commons has updated its [Master Terms of Service](#) and [Master Privacy Policy](#), effective November 7, 2017. **Before continuing on our websites or using our services, please review.**

We are currently testing a new version of the License Chooser. Please consider using the [Chooser beta](#), and leave us feedback on how we can improve.

Ne znate što je Creative Commons? [[Imajte na umu prije licenciranja](#)] [[Kako funkcioniraju licence](#)]

[Upoznajte se s Creative Commons licencama.](#) [[Ili želite djelo prenijeti u javno dobro?](#)]

[[Tražite li \(lokalizirane\) ranije verzije licenci?](#)]

Karakteristike licence

Prema Vašim odlukama u ovom okviru ažurirat će se ostali okviri na ovoj stranici.

Dopuštate li da se dalje dijele prerade Vašeg djela?

Da Ne Da, ako drugi dalje dijele pod istim uvjetima

Dopuštate li komercijalnu upotrebu Vašeg djela?

Da Ne

Izaberite licencu

Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna

Ova licenca nije namijenjena za slobodna kulturna djela.

Pomognite drugima u navođenju Vašeg autorstva!

Ovaj dio je opcionalan, ali ako ga ispunite, dodat ćete strojno čitljive metapodatke ponuđenom HTML kodu!

Imate li internetske stranice?

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom [Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#).

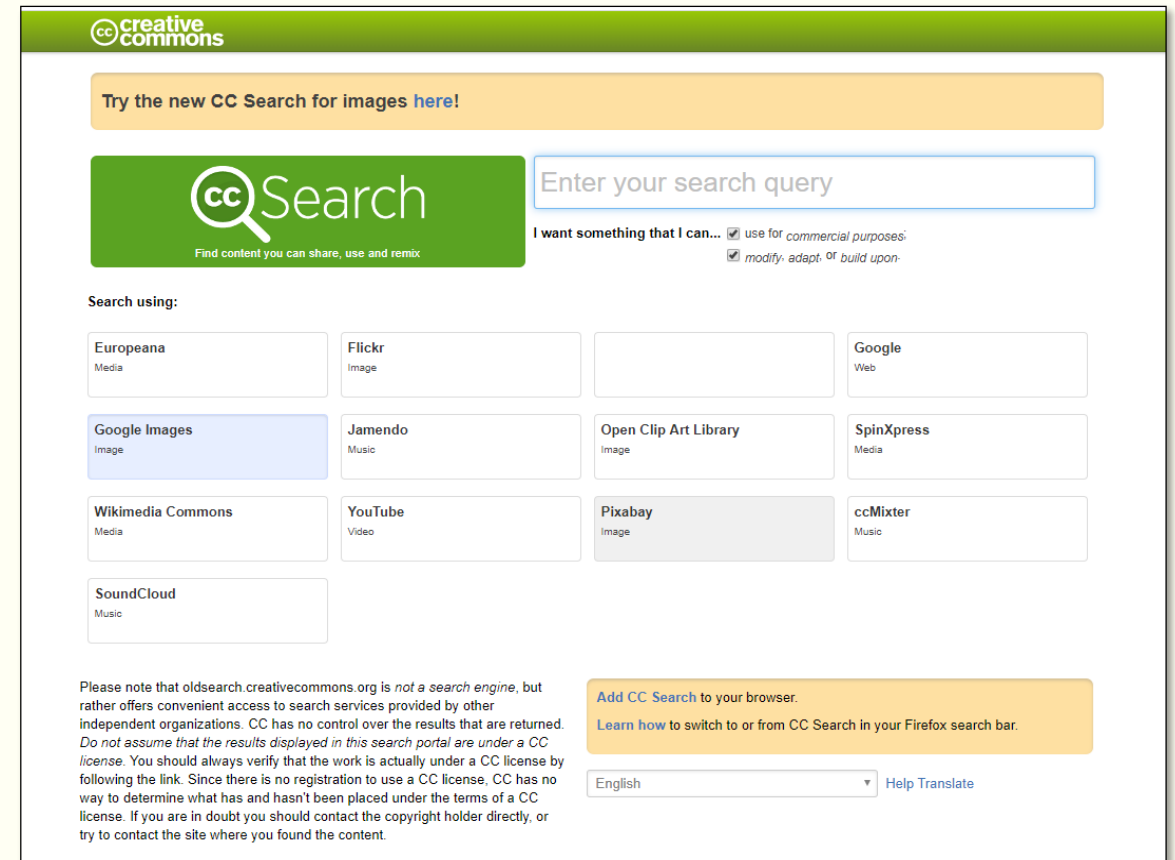
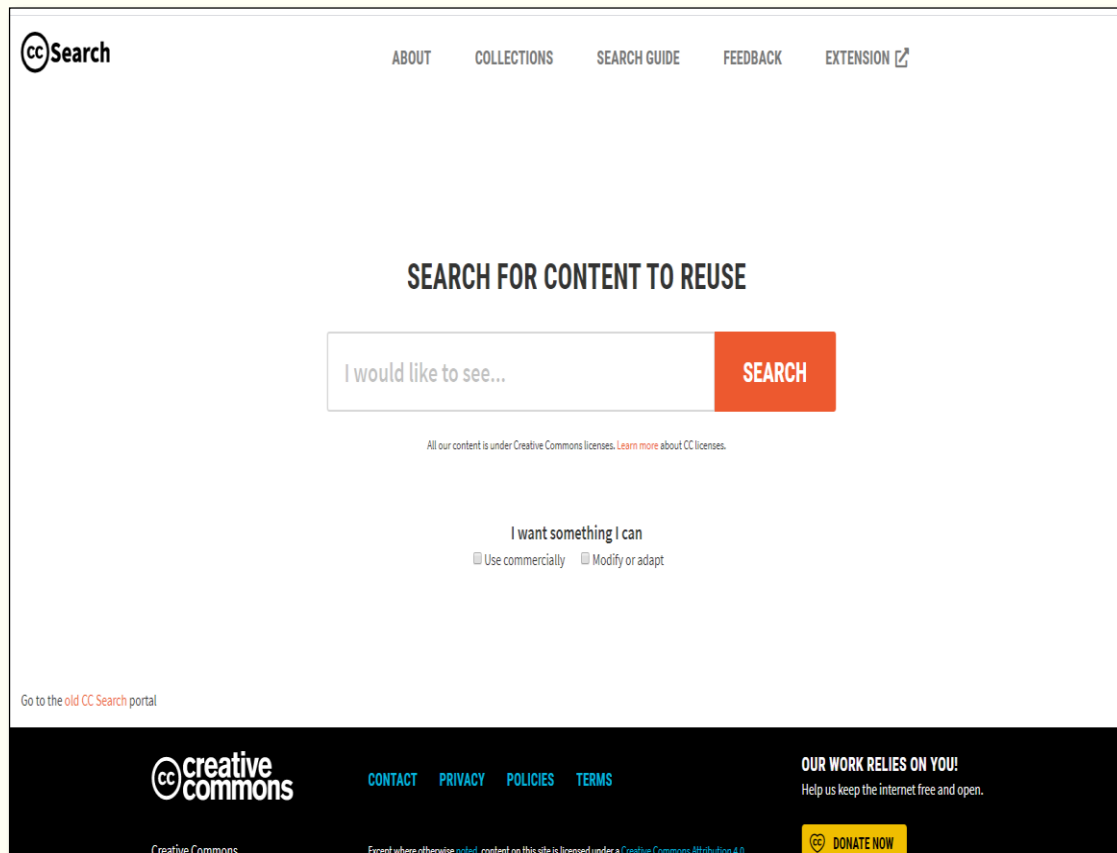
Da bi to znali i posjetitelji Vaših stranica prekopirajte ovaj kod!

```
nd/4.0/88x31.png" /></a><br />Ovo djelo je  
dano na korištenje pod licencom <a  
rel="license"  
href="http://creativecommons.org/licenses/by-
```

Dopuštenje za licencu CC BY NC ND (Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna)

Kako pronaći digitalne materijale s Creative Commons licencama

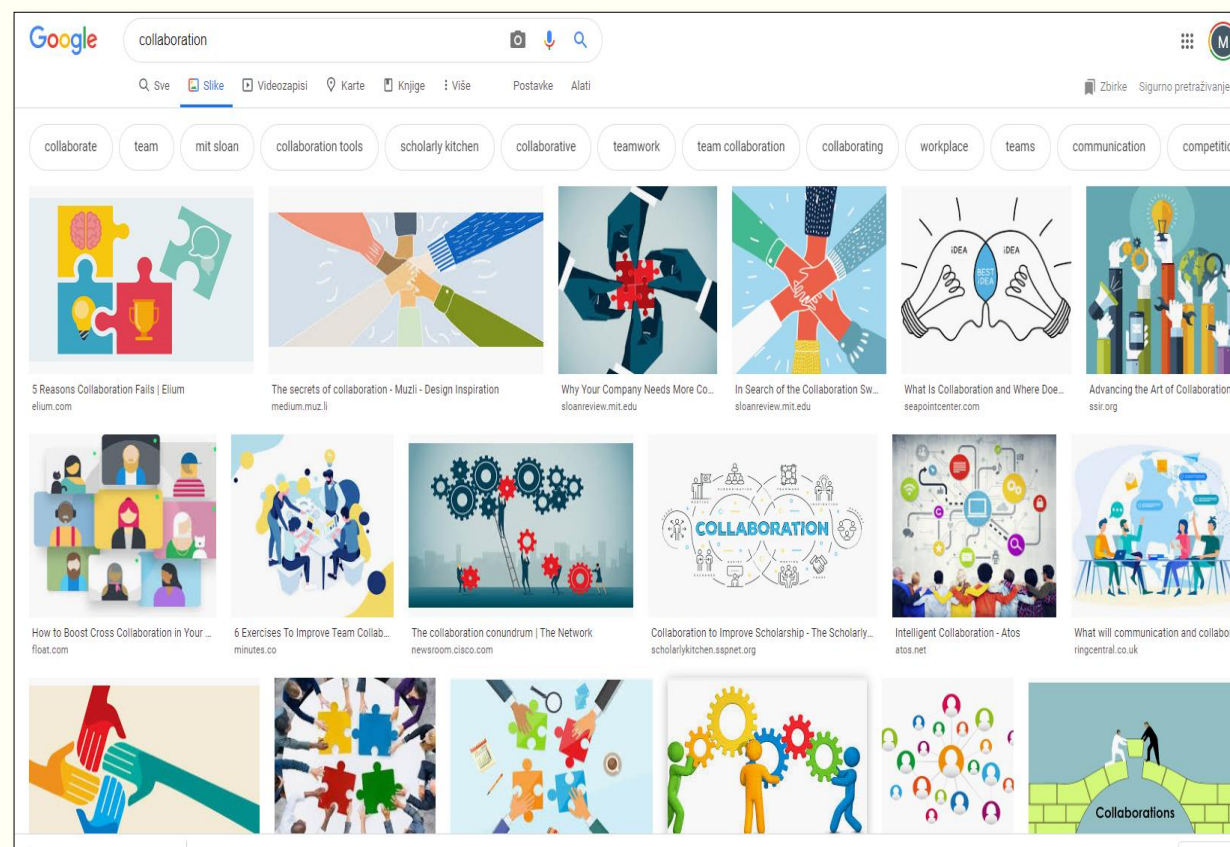
1. Portal za pretraživanje Creative Commons. <https://search.creativecommons.org/>
  - internetsko sjedište za traženje materijala licenciranih putem licenci Creative Commons; nije tražilica

2. Google Slike

- Google Slike moguće je pretraživati pomoću portala za pretraživanje Creative Commons
- prema automatskim postavkama portala, ovakva pretraga donijet će materijale koji su licencirani za ponovnu upotrebu s izmjenama
- međutim, tražilica Google Slike nudi pretraživanje prema različitim opcijama licenciranja
- pravilnim odabirom moguće je pronaći slike koje su licencirane na četiri razine (škola – koristi sve sadržaje koji su označeni za nekomercijalnu uporabu)

Pretraživanje tražilice Google Slike za suradnju/collaboration

<https://www.google.hr/imghp>

Flickr

[Flickr](#)

- popularno web mjesto za dijeljenje fotografija i videozapisa koje je omogućilo licence Creative Commons

The Flickr logo consists of the word "flickr" in a bold, sans-serif font. The letters "f", "l", "i", "c", "k", and "r" are blue, while the letters "l", "i", and "c" are pink.

[Wikimedia Commons](#)

- repozitorij medijskih datoteka CC licenciranih slika i videozapisa u javnoj domeni koje podržavaju članke iz Wikipedije i druge projekte Fondacije Wikimedia

10 mrežnih stranica s fotografijama bez autorskih prava

- <https://www.makeuseof.com/tag/top-5-websites-for-free-stock-photographs/>
- [Freerange](#)
- [Unsplash](#)
- [Pexels](#)
- [Flickr](#)
- [Life of Pix](#)
- [StockSnap](#)
- [Pixabay](#)
- [Wikimedia](#)
- [Burst](#)
- [KaboomPics](#)

14 najboljih stranica s besplatnom glazbom s licencama Creative Commons

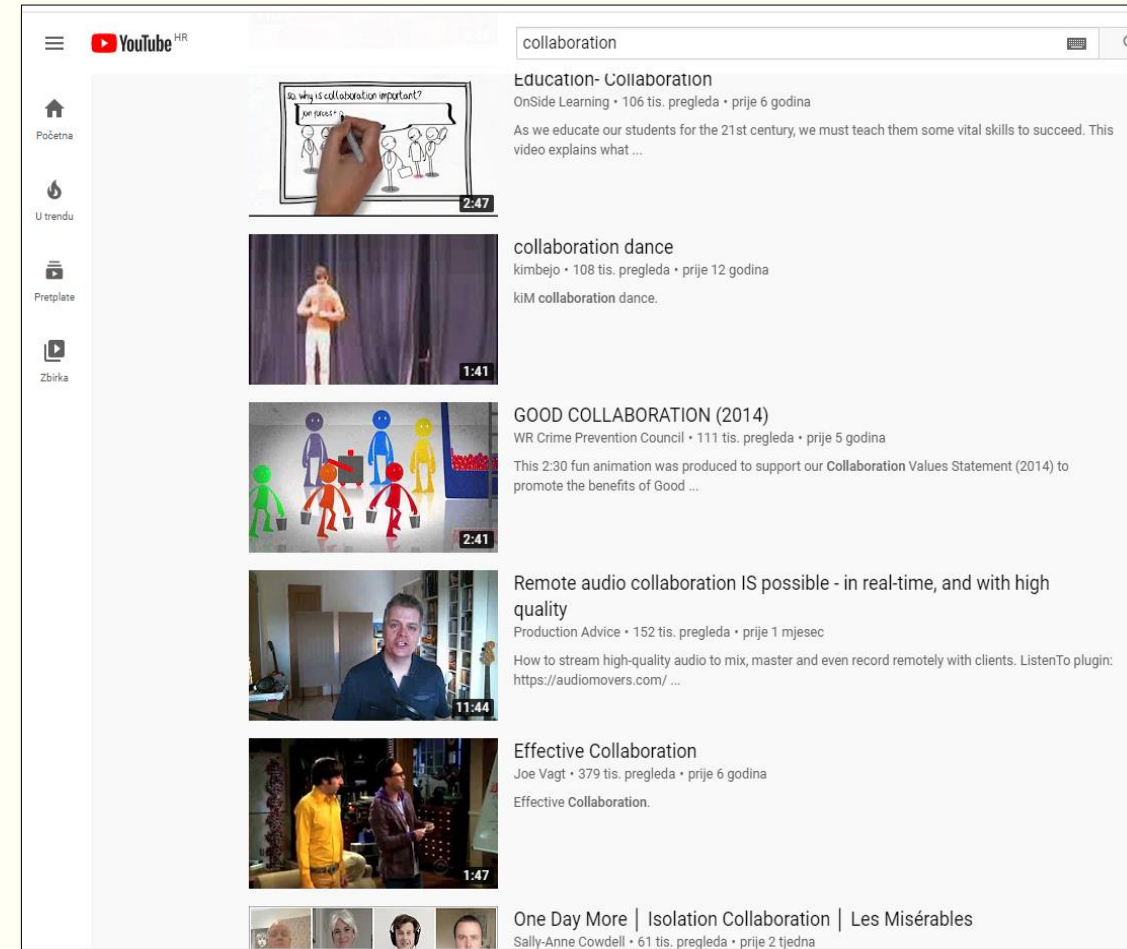

<https://www.makeuseof.com/tag/14-websites-to-find-free-creative-commons-music/>

- [SoundCloud](#)
- [Audionautix](#)
- [Free Music Archive](#)
- [Freesound](#)
- [Incompetech](#)
- [Incompetech](#)
- [Bump Foot](#)
- [Musopen](#)
- [CC Trax](#)
- [Internet Archive](#)
- [iBeat](#)
- [blocSonic](#)
- [FreePD](#)
- [Looperman](#)

3. YouTube

- pomoću portala za pretraživanje Creative Commons na servisu YouTube možemo pretraživati s uključenim filterom Creative Commons
- No, servis YouTube ne razlikuje različite licence Creative Commons, tako da je – u kontekstu autorskog prava – svejedno koristimo li Creative Commons portal za pretraživanje ili YouTube tražilicu
- YouTube tražilica omogućuje kombiniranje različitih filtera (moguće izdvojiti video sadržaje koji su označeni pomoću licenci Creative Commons kraći od 4 minute i s titlovima)
- YouTube tražilica omogućuje učinkovitije pretraživanje video sadržaja od uporabe portala za pretraživanje Creative Commons.

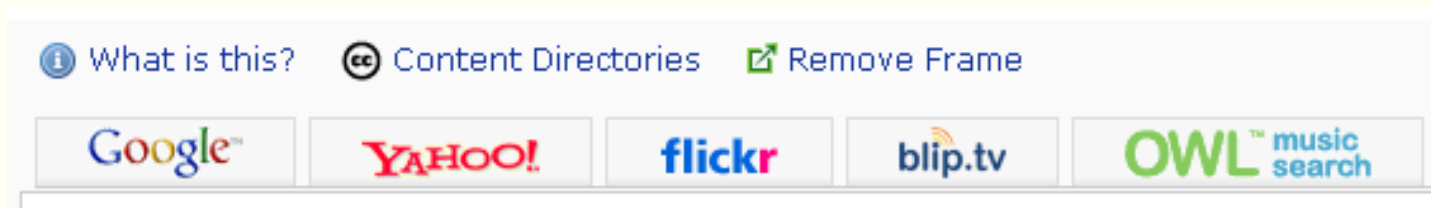
Pretraživanje servisa YouTube za suradnju

<https://www.youtube.com/>

Creative Commons - prednosti

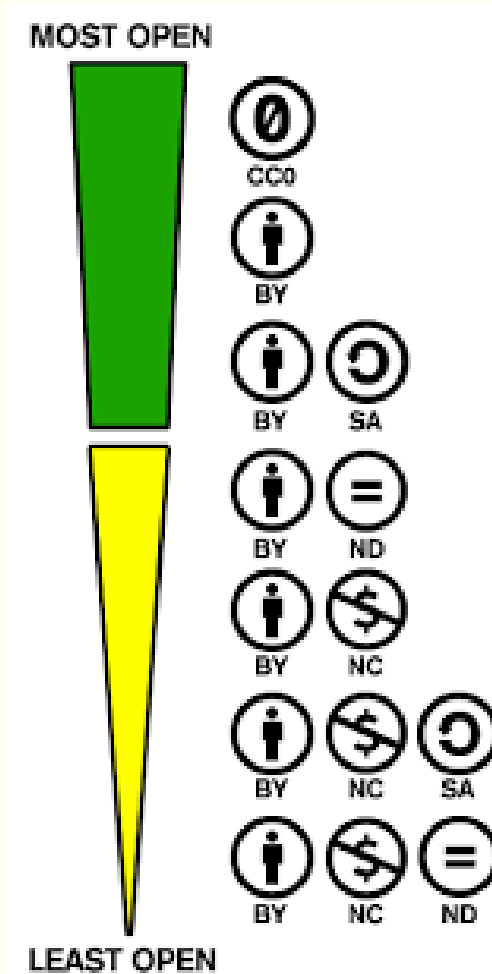
- Creative Commons koristi svima
- autori uživaju u više izloženosti dok drugi komuniciraju s njihovim radovima
- korisnici imaju pristup raznim legalnim sadržajima
- omogućuje internetskoj zajednici ljudi da nadgrade tuđi rad kako bi stvorili nešto još bolje

Zaključak

- Različite licence CC pomažu razlikovati:
  - ✓ smijemo li koristiti
  - ✓ kako koristiti
  - ✓ dijeliti
  - ✓ mijenjati i prerađivati
- Licence se dodaju:
  - ✓ blogovima
  - ✓ fotografijama
  - ✓ umjetničkim djelima
  - ✓ novinskim člancima i dr.
- omogućuju različite razine zaštite digitalnih nastavnih sadržaja ovisno o potrebama korisnika

Izvori

---

1. Creative Commons Hrvatska (2020). *O licencama*. Dostupno na <https://creativecommons.org/licenses/?lang=hr> (4. 5. 2020).
2. Creative Commons Hrvatska (2020). *Odabir licence*. Dostupno na <https://creativecommons.org/choose/?lang=hr> (4. 5. 2020).
3. Creative Commons Hrvatska (2020). Creative Commons portal za pretraživanje. Dostupno na <https://search.creativecommons.org/> (4. 5. 2020).
4. Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. Narodne novine 96 (2018.) Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima> (8. 5. 2020).
5. Licenca. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. Zagreb. Dostupno na : <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36379> (10. 5. 2020).